

SCENARIUSZ DLA NAUCZYCIELA

Gdzie tworzył Fryderyk Chopin?

CELE OGÓLNE

- Zapoznanie uczniów z twórczością i biografią Fryderyka Chopina.
- Przedstawienie wybranych aspektów polskiej historii i kultury XIX wieku.
- Zwrócenie uwagi na wybrane polskie zabytki i muzea.

CELE SZCZEGÓŁOWE

Cele poznawcze

- Przedstawienie uczniom postaci Fryderyka Chopina.
- Zapoznanie uczniów z twórczością Fryderyka Chopina i wyjaśnienie jej wyjątkowego znaczenia dla polskiej i światowej kultury.
- Wprowadzenie następujących pojęć: kaligrafia, guwerner, polonez, etiuda, koncert, romantyzm, styl brillant, tournée, rusyfikacja, emigracja, Hotel Lambert, eksponat.

Cele kształcące

- Doskonalenie umiejętności pracy w grupie oraz dyskusji.
- Kształtowanie myślenia przyczynowo - skutkowego.
- Rozwijanie umiejętności czytania ze zrozumieniem.

Cele wychowawcze

- Rozwijanie wrażliwości na muzykę i sztuki plastyczne.
- Kształtowanie postaw patriotycznych.
- Rozwijanie zainteresowania historią i umacnianie poczucia związku przeszłości z teraźniejszością.

METODY PRACY

rozmowa sterowana ♦ praca w parach ♦ praca w grupach burza mózgów ♦ praca z tekstem ♦ dyskusja

NARZĘDZIA

komputer i rzutnik ♦ wydrukowane i pocięte zadania do lekcji w odpowiedniej liczbie ♦ tablica lub flipchart ♦ wydrukowane reprodukcje ♦ głośniki ♦ nagrania:

https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Frederic_Chopin_-_Opus_10_-_Twelve_Grand_Etudes_-_c_minor.ogg;

https://en.wikipedia.org/wiki/File:Latsabidze_plays_Polonaise_in_A_flat,_Op._53.ogg;

[https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Chopin_-_Piano_Concerto_no._1,_Op._11_\(string_quartet\)-1.ogg](https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Chopin_-_Piano_Concerto_no._1,_Op._11_(string_quartet)-1.ogg)

PRZEBIEG LEKCJI

5 min

Rekapitulacja wtórna

- ♦ Zapytaj uczniów czy wiedzą, kim był Fryderyk Chopin. Spróbujcie ustalić podstawowe fakty dotyczące jego osoby (Na przykład: Wybitny polski kompozytor i pianista okresu romantyzmu, urodzony w 1810 lub 1809 w Żelazowej Woli i wychowany w Warszawie. Opuścił kraj w 1830 roku i nigdy już nie powrócił do Polski. Mieszkał w Paryżu, gdzie zmarł w 1849. Jego serce pochowane jest w warszawskim kościele św. Krzyża).
- ♦ Powiedz uczniom, że w Warszawie odwiedzić można muzeum poświęcone kompozytorowi. Opowiedz krótko o tym muzeum.

35 min

Lekcja właściwa

- ♦ Wszyscy uczniowie rozwiązują **Zadanie 1**. Następnie zapytaj uczniów, jaką muzykę tworzył Fryderyk Chopin (muzykę klasyczną, fortepianową, romantyczną, polonezy, mazurki, walce etc.). Czy znają jakieś dzieła kompozytora? Jeśli tak, zapisz tytuły na tablicy, jeśli nie, powiedz, że zaraz spróbujecie ustalić tytuły wybranych dzieł. Poproś uczniów, żeby dobrali się w pary i wykonali **Zadanie 2**. Wyjaśnij pojęcia: styl brillant, etiuda, koncert, polonez (patrz: słowniczek).
- ♦ Odtwórz uczniom fragmenty nagrań utworów wymienionych w poprzednim zadaniu. Zapytaj, który utwór podoba im się najbardziej? Dlaczego? Który najmniej? Dlaczego?
- ♦ Zaprezentuj uczniom **film** i poproś o wykonanie **Zadania 3**. Sprawdźcie odpowiedzi.
- ♦ Fryderyk Chopin nie powrócił już nigdy do Polski ze względu na wybuch powstania listopadowego. Czy uczniowie pamiętają, kiedy wybuchło i jakie były tego przyczyny? Poproś, żeby podzielili się na czteroosobowe grupy i wykonali **Zadanie 4**.
- ♦ Pokaż uczniom zdjęcie zeszytu do kaligrafii Fryderyka Chopina **Tablica 1**. Jest to jeden z obiektów z warszawskiego muzeum. Zapytaj, do jakiego przedmiotu był to zeszyt. Kiedy uda się Wam ustalić, że był to zeszyt do kaligrafii, poproś uczniów o zdefiniowanie tego słowa (patrz: słowniczek). Opowiedz o roli listów w utrzymywaniu kontaktu z krajem przez Polaków na emigracji oraz o listach, które Chopin pisał do rodziny i przyjaciół. Powiedz, że zachowały się jeszcze inne, ważne rękopisy artysty: zapisy nutowe jego kompozycji. Liczne przykłady obu dokumentów można zobaczyć w warszawskim muzeum. Poproś o wykonanie **Zadania 5** (przygotowując się do lekcji upewnij się, że rozciąłeś na kawałki zamieszczone w zadaniu ilustracje).

4 min

Rekapitulacja pierowtna - uczniowie wykonują **Zadanie 6**.

1 min

Zadanie domowe - Zadanie 7. Wspólnie przeczytajcie polecenie, w razie potrzeby wyjaśnijcie jakiegokolwiek wątpliwości.

Gdzie tworzył Fryderyk Chopin?

Tablica 1

Muzeum Chopina w Warszawie, zeszyt do kaligrafii

Gdzie tworzył Fryderyk Chopin?

Zadanie 1

Przeczytaj tekst, a następnie uzupełnij go następującymi wyrazami:

♦ MUZYCZNYM ♦ KOMPOZYTOR ♦ TOURNÉE ♦ WARSZAWIE ♦ LISTOPADOWE ♦ PARYŻU ♦

Fryderyk Chopin, wybitny polski ....., urodził się w 1810 roku w Żelazowej Woli. Dzieciństwo i młodość spędził w ..... . Bardzo szybko okazało się, że młody Fryderyk obdarzony jest niezwykłym talentem ..... . Pierwsze utwory skomponował jeszcze nim skończył siedem lat! W 1830 roku wyruszył na międzynarodowe ..... Wkrótce potem wybuchło powstanie ..... . Fryderyk Chopin chciał w nim walczyć, jednak przyjaciele odwiedli go od tego pomysłu. Ostatecznie kompozytor nigdy nie wrócił do kraju i na stałe osiadł w ....., gdzie zmarł w skutek choroby w 1849 roku.

Gdzie tworzył Fryderyk Chopin?

Zadanie 2

Przeczytajcie tekst. Jak powinny brzmieć brakujące słowa? Żeby się dowiedzieć rozwiążcie rebusy.

Dziś Fryderyk Chopin uważany jest za jednego z najwybitniejszych polskich kompozytorów. W swojej twórczości łączył klasyczne formy z modnym, romantycznym stylem brilliant i wyraźnie inspirował się tradycyjną polską muzyką ludową. Jego najbardziej znane dzieła to między innymi:

~~KR~~

B = I

_____ c-moll op. 10 nr 12 (zwana rewolucyjną),

SŁ = K   Ń = N   ~~KA~~   ~~X~~

_____ fortepianowy e-moll op. 11 oraz

K = P   Ł = L   B = N   ~~X~~

_____ As-dur op. 53 (zwany heroicznym).

Gdzie tworzył Fryderyk Chopin?

Zadanie 3

Na podstawie wiedzy zdobytej podczas oglądania filmu zdecyduj, które zdania są prawdziwe, a które fałszywe., wstawiając X w odpowiedniej kolumnie.

		Prawda	Falsz
1.	FRYDERYK CHOPIN URODZIŁ SIĘ W STALOWEJ WOLI		
2.	FRYDERYK MIAŁ TRZY SIOSTRY: LUDWIKĘ, IZABELLĘ I EMILIĘ		
3.	ZACZAŁ UCZYĆ SIĘ GRY NA FORTEPIANIE GDY MIAŁ 14 LAT		
4.	FRYDERYK CHOPIN UCZĘSZCZAŁ DO LICEUM WARSZAWSKIEGO		
5.	W MUZEUM FRYDERYKA CHOPINA W WARSZAWIE MOŻNA ZOBACZYĆ MIĘDZY INNYMI EGZEMPLARZE KURIERA SZAFARSKIEGO		
6.	CHOPIN OPUŚCIŁ NA ZAWSZE WARSZAWĘ W 1863 ROKU		

Gdzie tworzył Fryderyk Chopin?

Zadanie 4

- A. Przeczytajcie tekst, a następnie odpowiedzcie na pytania.
- B. Przeczytajcie tekst, a następnie odgadnijcie ukryte imiona i nazwiska.

*A. Powstanie listopadowe wybuchło 29 listopada 1830 roku. (a)
Walki rozpoczęły się w Warszawie atakiem na Belweder. (b)
Powstanie było odpowiedzią na łamanie przez Czarów konstytucji Królestwa Polskiego, a jego celem było odzyskanie przez Polskę niepodległego. (c)
Walki objęły teren zaboru rosyjskiego. (d)
Powstanie upadło jesienią 1831 roku. (e)
Upadek spowodowała przede wszystkim znacząca przewaga sił Imperium Rosyjskiego oraz brak wsparcia ze strony pozostałych państw europejskich. (f)
Po stłumieniu powstania ograniczono niezależność Królestwa Polskiego, nasiliły się działania rusyfikacyjne, a tereny Polski opuściła ogromna liczba ludzi zaangażowanych w działania niepodległościowe. (g)
Wielu emigrantów zamieszkało w Paryżu. (h)*

W którym zdaniu:

1. wspomniano datę wybuchu powstania? .....
2. wymieniono miejsce jego wybuchu? .....
3. opisano przyczyny upadku powstania? .....
4. wymieniono jego skutki? .....

Gdzie tworzył Fryderyk Chopin?

B. Po upadku powstania listopadowego wielu polskich intelektualistów, zmuszonych do opuszczenia kraju, zamieszkało w Paryżu. To tam powstawały wybitne polskie dzieła sztuki i utwory literackie, tam też dyskutowano o możliwych sposobach odzyskania niepodległości. Kogo można było spotkać w Paryżu w połowie XIX wieku? Otóż byli tam między innymi:

Polski wieszcz narodowy, poeta romantyczny i działacz polityczny. Autor "Pana Tadeusza" i "Dziadów".

A m w c
d a c k i i z e i

Polski wieszcz narodowy i poeta romantyczny. Autor "Balladyny" i "Kordiana".

J l u z S o ł i w
i s u a k e

Polski książę i mąż stanu, prezes Rządu Tymczasowego podczas powstania listopadowego, założyciel obozu politycznego "Hotel Lambert".

a d J r z a r t o
A d J e z C r s y k

Polski dowódca wojskowy i działacz polityczny, uczestnik powstania listopadowego.

J f o B e
z e m

Gdzie tworzył Fryderyk Chopin?

Zadanie 5

Wydrukuj poniżesz rękopisy listów oraz nut Fryderyka Chopina po jednym egzemplarzu każdej ilustracji na parę uczniów. Potnij je na 5-8 kawałków, aby powstały puzzle, zmieszaj ze sobą wszystkie kawałki. Zadaniem uczniów jest ułożenie dwóch obrazków.

Gdzie tworzył Fryderyk Chopin?

Włocławek 22. Sierpnia

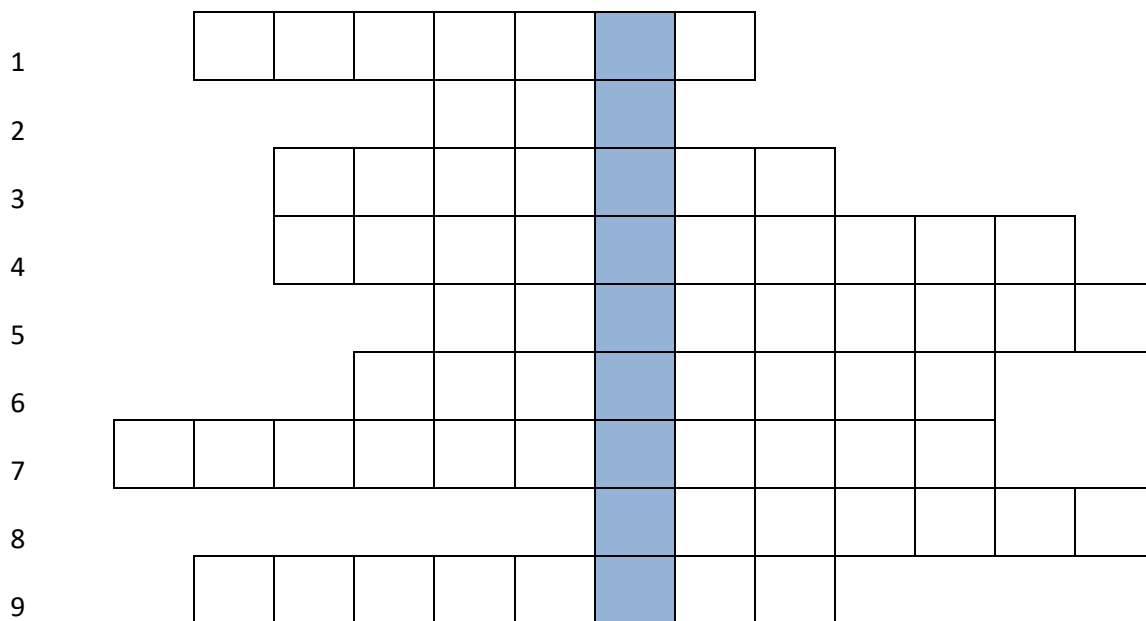
"Drogi Jasio. Dostaję twoje najmilszego listu... Wiesz co się znowu dzieje. Jakimś to in...
 2000 w Włocławku ze zbyt intensywnymi, i mocno obciążającymi moją pracę...
 ze nawet mnie się zachodziło. - Nic nie było o war. Przeszedł tyłko sprężyna na piórnym
 a w końcu roboty Ludwika, którym mi ten miły i w ich dach od nich oddalać. -
 Ja i wstąpić w ten dzień kościelnym dach, i ab w Warszawie. Ale czy wami kościelnym?
 Eskulapia, i wstąpić mi się wstąpić. i wstąpić to mi się wstąpić diable porządku, wstąpić
 w Włocławku piórnym trójnóg, wstąpić ci się wstąpić od czepki wstąpić! - W Włocławku
 otwartem roślak ziby wstąpić wstąpić listy do Włocławku odestam, tu i wstąpić wstąpić
 mienna. - Czy ci co dach wstąpić? Przeszedł ci się odestam! - Na wstąpić
 wstąpić wstąpić, wstąpić z wstąpić glinki, a wstąpić ile wstąpić się i wstąpić
 wstąpić. - Moja glinka wstąpić na ten dzień się wstąpić, wstąpić wstąpić
 40 stop. wstąpić. Wstąpić - ach nie wstąpić z wstąpić glinki dach domach
 dla kottki wstąpić. - Ach ty dach! - Dajcie wstąpić! - Wstąpić wstąpić - wstąpić
 wstąpić do wstąpić! - wstąpić wstąpić, wstąpić tak to wstąpić cię wstąpić piórnym
 wstąpić, wstąpić wstąpić wstąpić. - Tytuś wie i wstąpić, bo wstąpić
 wstąpić i wstąpić wstąpić, - że ja do wstąpić to robić dla siebie, bo ty
 wstąpić. - Danica Heinefetter w wstąpić wstąpić i wstąpić wstąpić.
 Póki wstąpić ci wstąpić ty, ale wstąpić wstąpić wstąpić? Dajcie wstąpić wstąpić
 Ko: Alfonsa; do wstąpić wstąpić. wstąpić wstąpić. Dajcie wstąpić
 Póki jak wstąpić i wstąpić wstąpić mi z wstąpić
 wstąpić się że tak wstąpić wstąpić - wstąpić bym wstąpić wstąpić wstąpić

Gdzie tworzył Fryderyk Chopin?

Zadanie 6

Jak nazywamy masowe wyjazdy Polaków z ojczyzny, które bezpośrednio związane były z upadkiem powstania listopadowego? Żeby się dowiedzieć rozwiąż krzyżówkę.

1. Jeden z utworów Chopina to ... As-dur, zwany heroicznym.
2. Józef, polski dowódca wojskowy i działacz polityczny, uczestnik powstania listopadowego.
3. Imię najstarszej siostry Fryderyka Chopina.
4. Sztuka starannego pisania.
5. Instrument Fryderyka Chopina.
6. Miejscowość, w której urodził się Fryderyk Chopin, ... Wola.
7. Etiuda op. 10 nr 12 to tak zwana etiuda ... .
8. Autor "Balladyny" i "Kordiana", ... Słowacki.
9. Miasto, w którym znajduje się Muzeum Fryderyka Chopina.

W I E L K A [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ]

Gdzie tworzył Fryderyk Chopin?

Zadanie 7

Przeczytaj nasz tekst oraz fragment Dziennika Stuttgarckiego i przesłuchaj Etiudę Rewolucyjną. Następnie zaznacz przymiotniki, które najlepiej pasują do obu dzieł:

◆ RADOSNE ◆ DRAMATYCZNE ◆ GWAŁTOWNE ◆ POGODNE ◆; BEZTROSKE ◆ GNIEWNE ◆

Fryderyk Chopin bardzo przeżył wybuch i upadek powstania listopadowego. Niepokoił się o swych bliskich, ale też marzył o odzyskaniu przez Polskę niepodległości. Wieść o upadku powstania zastała kompozytora w Stuttgarcie. Swoje przemyślenia opisał w dzienniku, który nazywamy dziś "Dziennikiem Stuttgarckim". Oto jego fragment:

Pisałem poprzednie karty nic nie wiedząc — że wróg w domu — Przedmieścia zburzone — spalone — (...) O Boże, jesteś ty! — Jesteś i nie mścisz się! — Czy jeszcze ci nie dość zbrodni moskiewskich — albo — alboś sam Moskal! — Mój biedny Ojciec! — Mój pocziwiec, może głodny, nie ma za co matce chleba kupić! (...) A ja tu beczynny, a ja tu z gołymi rękami, czasem tylko stękam, boleję na fortepianie, rozpaczam — i cóż nada[!]? — Boże, Boże. Wzrusz ziemię, niech pochłonię [!] ludzi tego wieku.

Tragiczny koniec powstania listopadowego znalazł odzwierciedlenie w twórczości Chopina. Sądzono, że to właśnie w Stuttgarcie kompozytor rozpoczął prace nad Etiudą Rewolucyjną. Muzykolodzy twierdzą dziś, że tak naprawdę dzieło powstało trochę później, z pewnością jednak inspiracją były losy powstania.

https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Frederic_Chopin_-_Opus_10_-_Twelve_Grand_Etudes_-_c_minor.ogg

Gdzie tworzył Fryderyk Chopin?

SŁOWNICZEK

KALIGRAFIA - sztuka starannego pisania.

GUWERNER - dawniej nauczyciel i wychowawca dzieci, zazwyczaj opiekujący się nimi w ich domu rodzinnym.

POLONEZ - forma muzyczna charakteryzująca się umiarkowanym tempem i dostojnym charakterem, oparta na jednym z najstarszych polskich tańców - polonezie.

ETIUDA - utwór muzyczny na pojedynczy instrument. Początkowo etiudy miały charakter ćwiczeniowy, Fryderyk Chopin uczynił z nich popisowe, wirtuozerskie dzieła.

KONCERT - utwór muzyczny wykonywany przez solistę (grającego na przykład na fortepianie) i orkiestrę symfoniczną.

ROMANTYZM - dziewiętnastowieczna epoka literacka i kierunek w sztuce oraz muzyce. Romantycy inspirowali się naturą i kulturą ludową, przedkładali uczucia ponad intelekt. Dla polskich romantyków, w okresie niewoli narodowej, ważne były tematy patriotyczne.

STYL BRILLANT - styl w muzyce romantycznej o lekkich i jasnych brzmieniach. W stylu brillant często pojawiają się skomplikowane fragmenty kompozycji, wymagające od wykonawcy muzyki najwyższych umiejętności technicznych.

TOURNÉE - podróż muzyka, podczas której dawane są występy w kolejnych odwiedzanych miejscach.

EMIGRACJA - wyjazd, przeprowadzka za granicę na dłuższy czas lub na stałe.

HOTEL LAMBERT - obóz polityczny polskich konserwatystów działający po upadku powstania listopadowego na emigracji we Francji, w Paryżu. Jego przywódcą był książę Adam Jerzy Czartoryski, nazwa pochodzi od paryskiej rezydencji Czartoryskich

EKSPONAT - tak nazywamy dzieło sztuki, lub jakiegokolwiek inny przedmiot, który znajduje się w zbiorach muzeum.

Gdzie tworzył Fryderyk Chopin?

POLECANE MATERIAŁY

Strona Muzeum Fryderyka Chopina w Warszawie <https://muzeum.nifc.pl/pl>

Strona Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina, na której znaleźć można między innymi biografię i spis dzieł kompozytora <https://nifc.pl/pl>

Informacje o Chopinie w Muzykotece Szkolnej

<http://www.muzykotecaszkolna.pl/wiedza/kompozytorzy/chopin-fryderyk-1810-1849/>

Biogram Chopina <https://culture.pl/pl/tworca/fryderyk-chopin>

Artykuł o Etiudzie Rewolucyjnej. Historia: Poszukaj

https://www.historiaposzukaj.pl/wiedza,muzyka,151,muzyka_chopin_-_etiuda_rewolucyjna_boleje_na_fortepianie_rozpaczam.html

Artykuł o sercu Fryderyka Chopina

https://www.historiaposzukaj.pl/wiedza,historiomat,257,historiomat_serce_chopina.html?b=wiedza%2Cmuzyka%2C151%2Cmuzyka_chopin_-_etiuda_rewolucyjna_boleje_na_fortepianie_rozpaczam.html

Nauczyciel Chopina. Historia: Poszukaj

https://www.historiaposzukaj.pl/wiedza,muzyka,137,muzyka_jozef_elsner_-_krol_lokietek_nauczyciel_chopina_autorem_opery.html

Gdzie tworzył Fryderyk Chopin?

PRAWIDŁOWE ODPOWIEDZI DO ZADAŃ

Zadanie 1 ♦ kompozytor, Warszawie, muzycznym, tournée, listopadowe, Paryżu

Zadanie 2 ♦ etiuda, koncert, polonez.

Zadanie 3 ♦ 1F; 2P; 3F; 4P; 5P; 6F.

Zadanie 4 ♦ a) 1a; 2b; 3f; 4g b) Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki, Adam Jerzy Czartoryski, Józef Bem

Zadanie 6 ♦ WIELKA Emigracja - tak nazywamy emigrację ludności polskiej, która miała miejsce po upadku powstania listopadowego. Tylko w latach trzydziestych XIX wieku zjawisko to dotyczyło blisko 10 tysięcy osób! Wielu z emigrantów osiedliło się w Paryżu, gdzie kwitło emigracyjne życie kulturalne i polityczne.

Zadanie 7 ♦ Dramatyczne, gwałtowne, gniewne

 **HISTORIA:
ZOBACZ**

niepodległa | POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

 **NARODOWY
INSTYTUT MUZEALNICTWA
I OCHRONY ZBIORÓW**

 DUCH

 **HISTORIA:
POSZUKAJ**

Projekt HISTORIA: POSZUKAJ realizowany jest przez Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów.
Program „Historia: zobacz” jest przygotowany i realizowany we współpracy
z Fundacją Dziecięcy Uniwersytet Ciekawej Historii.

Sfinansowano ze środków MKiDN
w ramach Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA 2017-2022

Gdzie tworzył Fryderyk Chopin?